

Οικονομικά - Εταιρικά Νέα

Τράπεζες: Κέρδη 3,62 δισ. και μείωση κόκκινων δανείων 33% το 2023 – Η σύγκριση με τις ευρωπαϊκές

Ενεργητικό 303,51 δισ. ευρώ (από 312,55 δισ. ευρώ το 2022), κερδοφορία 3,62 δισ. ευρώ, μείωση 33% στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και ποσοστό κάλυψης 25% υψηλότερο έναντι του ευρωπαϊκού μέσου όρου εμφάνισαν οι τέσσερις συστημικές τράπεζες το 2023, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιοποίησε η Ελληνική Ένωση Τραπεζών:

Συστημικά (Σημαντικά) πιστωτικά ιδρύματα – Αριθμός και Ενεργητικό

Τα συστημικά Πιστωτικά Ιδρύματα (ΠΙ) στα 19 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που συμμετέχουν στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό της ΕΚΤ ανέρχονται σε 107 (2022: 110).

Από το σύνολο των 107 συστημικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων, τα 4 δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα. Η Ελλάδα σε αριθμό συστημικών ΠΙ έπεται μεγάλων χωρών της Ευρωζώνης (Γερμανία: 22, Ιταλία: 12, Γαλλία: 11, Ισπανία: 10, Ολλανδία, Αυστρία, Ιρλανδία: 6 και Βέλγιο 5), αλλά έχει μεγαλύτερο αριθμό συστημικών ΠΙ έναντι των υπόλοιπων 10 χωρών (Εσθονία, Φινλανδία, Σλοβενία, Πορτογαλία, Λουξεμβούργο, Λετονία: 3, Λιθουανία, Κύπρος, Μάλτα: 2 και Βουλγαρία: 1).

Το ενεργητικό των 107 συστημικών πιστωτικών ιδρυμάτων αυξήθηκε κατά 0,4% έναντι του 2022 και αντιστοιχεί στο 84,2% του συνολικού ενεργητικού του Ευρωπαϊκού Τραπεζικού Τομέα.

Καθένα από τα 4 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας διαθέτει ενεργητικό άνω των 70 δισ. ευρώ σε επίπεδο ομίλου, το δε σύνολο του ενεργητικού τους ανήλθε σε €303,51 δισ. (2022: €312,55 δισ.).

Κερδοφορία

164,75 δισ. ευρώ για τα 107 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα της ΕΕ, εκ των οποίων 3,62 δισ. ευρώ για τα 4 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας.

Έσοδα από προμήθειες (Net fee and commission income) ως ποσοστό στα συνολικά λειτουργικά έσοδα (Operating income):

- 28,2% για τα 107 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα,

- 16,2% για τα 4 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας.

Έσοδα από τόκους (Net interest income) ως ποσοστό στα συνολικά λειτουργικά έσοδα (Operating income):

- 61,1% για τα 107 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα,

- 78,5% για τα 4 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας.

Βασικοί Δείκτες Απόδοσης

	107 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα	4 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας
Καθαρό επιτοκιακό περιθώριο (Net interest margin - NIM)	1,60% ³	3,23%
Δείκτης κόστους προς έσοδα (Cost-to-income ratio - CIR)	57,02%	34,69%
Κόστος Κινδύνου (Cost of risk-CoR)	0,46%	0,64%
Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων (Return on equity - RoE)	9,31%	11,99%
Απόδοση Ενεργητικού (Return on assets - RoA)	0,63%	1,19%

Συνολική έκθεση στο χρέος των γενικών κυβερνήσεων⁴ (Πίνακας T02.05.1)

	107 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα	4 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας
Σύνολο (€)	2,154 τρισ.	37,522 δισ.
Μέσος όρος (€)	30,77 δισ.	9,38 δισ.
Ποσοστό (%) επί του ενεργητικού	8,3%	12,4%

Συνολικός Δείκτης Κεφαλαίου (Πίνακες T03.01.1, T03.01.2 και T03.02.1)

	107 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα	4 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαίου (Total Capital ratio) εκ του οποίου:	19,71%	18,84%
• Tier 1 ratio	17,10%	16,19%
• CET1 ratio (Common Equity Tier 1)	15,73%	15,51%

Συνέχεια....

78, μεταξύ των οποίων και τα 4 ελληνικά, από τα συνολικά 107 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα είχαν, την 31/12/2023 δείκτη CET1 μεταξύ 10% και 20%. Τα υπόλοιπα 29 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα είχαν δείκτη CET1 υψηλότερο του 20%.

Ποσοστό Δανείων προς Καταθέσεις (Πίνακες T05.01.1 και T05.01.2)

	107 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα	4 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας
2023	102,74%	58,81%
2022	103,52%	60,44%

Μη εξυπηρετούμενα δάνεια (Πίνακες T04.02.1, T04.02.2 και T04.03.2)

	107 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα	4 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας
Αξία (δισ. €)	345,28	6,44
Ποσοστό επί του συνολικού δανειακού χαρτοφυλακίου (μη λαμβάνοντας υπόψη τα ρευστά διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες)	2,30%	4,04%
Ποσοστό επί του συνολικού δανειακού χαρτοφυλακίου (λαμβάνοντας υπόψη τα ρευστά διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες)	1,89%	3,33%
Ποσοστό κάλυψης (coverage ratio) μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων	40,58%	50,71%

- Για τα 107 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα: Παρατηρείται αύξηση του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων δανείων στο σύνολο του δανειακού τους χαρτοφυλακίου (μη λαμβάνοντας υπόψη τα ρευστά διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες) σε σχέση με το 2022 (2,27%).
- Για τα 107 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα: Παρατηρείται αύξηση του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων δανείων στο σύνολο του δανειακού τους χαρτοφυλακίου (λαμβάνοντας υπόψη τα ρευστά διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες) σε σχέση με το 2022 (1,84%).
- Για τα 4 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας: Παρατηρείται μείωση 33% του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων δανείων επί του συνολικού δανειακού τους χαρτοφυλακίου (μη λαμβάνοντας υπόψη τα ρευστά διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες) σε σχέση με το 2022 (6,02%).
- Για τα 4 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας: Παρατηρείται μείωση 27% του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων δανείων επί του συνολικού δανειακού τους χαρτοφυλακίου (λαμβάνοντας υπόψη τα ρευστά διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες) σε σχέση με το 2022 (4,58%).
- Ποσοστό κάλυψης των ελληνικών συστημικών τραπεζών 25% υψηλότερο έναντι του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Δάνεια με σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου (stage 2) ως ποσοστό του συνόλου των δανείων (Πίνακες T04.06.1 και T04.06.2).

	107 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα	4 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας
2023	9,74%	9,61%
2022	9,62%	11,37%

Χαμηλότερο του ευρωπαϊκού μέσου όρου το ποσοστό των δανείων με σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου στην Ελλάδα, με εντυπωσιακή βελτίωση σε σχέση με το 2022.

Δείκτης Καθαρός Σταθερής Χρηματοδότησης (Net stable funding ratio – NSFR) (Πίνακες T05.03.1 και T05.03.2)

	107 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα	4 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας
2023	126,52%	134,99%
2022	125,80%	122,19%

Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας (Πίνακες T06.01.1 και T06.01.2)

	107 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα	4 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας
2023	164,36%	217,75%
2022	161,32%	201,79%

91, μεταξύ των οποίων και τα 4 ελληνικά, από τα συνολικά 106 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα είχαν την 31η Δεκεμβρίου 2023 δείκτη κάλυψης ρευστότητας (Liquidity Coverage Ratio - LCR) μεγαλύτερο του 150%. Τα υπόλοιπα 15 συστημικά πιστωτικά ιδρύματα είχαν LCR μεταξύ 100% και 150%.

Πηγή: Money Review

Τράπεζες: Τα σχέδια για να γυρίσει σε θετικό πρόσημο ο ρυθμός πιστωτικής επέκτασης στα στεγαστικά δάνεια

Το βάρος τους στη στεγαστική πίστη με χαλάρωση των κριτηρίων χορήγησης δανείων και βελτίωση των όρων χρηματοδότησης, θα ρίξουν το επόμενο διάστημα οι γενικές διευθύνσεις λιανικής των τραπεζών.

ΤτΕ: «Κόφτης» στα στεγαστικά δάνεια με εξασφάλιση ακίνητο

Στόχος των πρωτοβουλιών που έχουν αρχίσει ήδη να αναλαμβάνονται είναι να περάσει σε θετικό έδαφος ο ρυθμός πιστωτικής επέκτασης στον τομέα, που από το 2010 έως και σήμερα βρίσκεται σε αρνητικά επίπεδα, μιας και οι νέες δανειοδοτήσεις υπολείπονται σταθερά των αποπληρωμών.

Όπως γράφει ο Άγης Μάρκου στον Οικονομικό Ταχιδρόμο, αυτό δεν αναμένεται να συμβεί εφέτος. Ωστόσο από το 2025 ή το 2026, τα επιχειρησιακά σχέδια των τραπεζών προβλέπουν ενίσχυση των υπολοίπων της κατηγορίας μέσω νέας παραγωγής, ικανής να οδηγήσει την αγορά ξανά σε φάση μεγέθυνσης.

Προς αυτήν την κατεύθυνση οι τράπεζες σχεδιάζουν μειώσεις στα επιτόκια των προϊόντων τους, ειδικά μετά την επικείμενη υποχώρηση των παρεμβατικών δεικτών της ΕΚΤ στο β' εξάμηνο της χρονιάς, αλλά και βελτίωση υπέρ των δανειοληπτών των όρων και των προϋποθέσεων παροχής χρηματοδότησης.

Οι πρώτες κινήσεις

Ήδη έχουν καταγραφεί κινήσεις αυτής της μορφής από συστημικούς ομίλους. Πρόσφατα δύο μεγάλες τράπεζες προχώρησαν σε περικοπές σε σταθερά επιτόκια ή και στα περιθώρια κέρδους στα προγράμματα κομινόμενων δόσεων.

Αυτήν την εβδομάδα δε, έτερο πιστωτικό ίδρυμα λάνσαρε ένα νέο προϊόν που απευθύνεται αποκλειστικά σε νέους έως 45 ετών, οι οποίοι θέλουν να αποκτήσουν το πρώτο τους σπίτι.

Πέραν του χαμηλού κόστους χρηματοδότησης, που μπορεί να είναι σταθερό έως και για 30 χρόνια, με το συγκεκριμένο πρόγραμμα η ίδια συμμετοχή του δανειολήπτη δύναται να περιοριστεί ακόμη και στο 10%. Προσομοιάζει δηλαδή με την κρατική δράση «Σπίτι μου» για νέους έως 39 ετών.

Η τράπεζα χρηματοδοτεί έως και το 90% της εμπορικής αξίας του ακινήτου, εξέλιξη πολύ σημαντική, δεδομένων των αυξήσεων στις τιμές που καταγράφονται τα τελευταία χρόνια στην εγχώρια κτηματαγορά.

Οι παραπάνω τάσεις έχουν ήδη αρχίσει να αποτυπώνονται στην έρευνα τραπεζικών χορηγήσεων που διεξάγει σε τακτική βάση η εγχώρια νομισματική αρχή.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματά της για το α' τρίμηνο του 2024, τα κριτήρια χορήγησης δανείων προς τα νοικοκυριά έγιναν ως ένα βαθμό πιο χαλαρά σε τριμηνιαία βάση, λόγω πιέσεων από τον ανταγωνισμό.

Πρόκειται για τις εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές των πιστωτών ή τα κριτήρια για την έγκριση ενός δανείου, που θεσπίζονται πριν από την απόφαση για έγκριση ή απόρριψή του.

Καθορίζουν τους τύπους των πιστώσεων που η τράπεζα θεωρεί επιθυμητούς ή μη, τις προτεραιότητες από γεωγραφική ή τομεακή άποψη, αλλά και τις εξασφαλίσεις που θεωρούνται αποδεκτές.

Επί της ουσίας, η βελτίωση που καταγράφεται στην τελευταία έρευνα της Τράπεζας της Ελλάδος, δείχνει τη διάθεση των εγχώριων ομίλων να χορηγήσουν περισσότερα στεγαστικά δάνεια.

Οι στόχοι

Για το 2024 στόχο των τραπεζών αποτελεί η διατήρηση των πωλήσεων στα ίδια ή λίγο υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με πέρυσι.

Υπενθυμίζεται ότι το 2023 συμβασιοποιήθηκαν νέα στεγαστικά δάνεια ύψους 1,19 δισ. ευρώ, καταγράφοντας ετήσια μείωση της τάξης του 2%.

Μάλιστα, περί τα 250 εκατ. ευρώ αφορούσαν εκταμιεύσεις στο πλαίσιο του κρατικού προγράμματος «Σπίτι μου», χωρίς το οποίο ο ρυθμός μείωσης θα ήταν κατά πάσα πιθανότητα αρκετά μεγαλύτερος.

Το αρνητικό γύρισμα της περυσινής χρονιάς ήταν αποτέλεσμα κυρίως της αusterοποίησης της νομισματικής πολιτικής που αύξησε το κόστος δανεισμού και της μείωσης λόγω πληθωρισμού του διαθέσιμου εισοδήματος, που επέδρασαν αρνητικά στην ψυχολογία των ενδιαφερόμενων για απόκτηση στέγης.

Εξάλλου, οι τελευταίοι πέραν των αυξημένων επιτοκίων είχαν να αντιμετωπίσουν και τις ανατιμήσεις στην αγορά των ακινήτων, ωθώντας τους στην απόφαση για αναβολή των σχεδίων για απόκτηση στέγης.

Επιπλέον, το μεγαλύτερο μέρος της ζήτησης για ακίνητα προέρχεται από νοικοκυριά που διαθέτουν την απαραίτητη ρευστότητα για να ολοκληρωθεί η συναλλαγή και δεν χρειάζονται την τραπεζική χρηματοδότηση.

Σημειώνεται ότι με βάση τα πιο πρόσφατα στοιχεία της κεντρικής τράπεζας, στο α' δίμηνο του 2024 οι νέα συμβάσεις στεγαστικών δανείων ανήλθαν σε 190 εκατ. ευρώ έναντι 152 εκατ. ευρώ την αντίστοιχη περυσινή περίοδο.

Ωστόσο, τα μεγέθη δεν είναι απολύτως συγκρίσιμα, καθώς εφέτος ένα μεγάλο μέρος της νέας παραγωγής προέρχεται από το πρόγραμμα «Σπίτι Μου».

Τα σενάρια για το νέο placement στη HELLENiQ ENERGY (ΕΛΠΕ)

Ανοιχτά παραμένουν όλα τα ενδεχόμενα σε σχέση με την προοπτική ενός δεύτερου placement στον όμιλο της HELLENiQ ENERGY καθώς, σύμφωνα με πληροφορίες, δεν έχει ακόμη υπάρξει συμφωνία των δύο βασικών μετόχων για το τι μέλλει γενέσθαι μετά την ολοκλήρωση της περιόδου lockdown, τον Ιούνιο.

Μετά την επιτυχία του πρώτου placement, τόσο από πλευράς τιμήματος, όσο και από πλευράς ποιότητας των νέων μετόχων που εισήλθαν στο μετοχικό κεφάλαιο του ομίλου, η πλευρά του ΤΑΙΠΕΔ, φέρεται να επιδιώκει την κατά το συντομότερο δυνατό υλοποίηση του δεύτερου placement. Αυτό θα μπορούσε να συμβεί ακόμη και μέσα στον Ιούνιο, αν και ακόμη δεν έχει γίνει κάποια επαφή μεταξύ των δύο μετόχων (ΤΑΙΠΕΔ, όμιλος Λάτση).

72τα θετικά για την υλοποίηση του δεύτερου placement αμέσως μετά την ολοκλήρωση της περιόδου του lockdown περιλαμβάνονται οι εξαιρετικά θετικές συνθήκες της αγοράς. Άρα το σχέδιο από πλευράς ΤΑΙΠΕΔ είναι να γίνει ένα ακόμη placement, χωρίς ακόμη να έχει αποφασιστεί το ποσοστό που θα διατεθεί από τους δύο βασικούς μετόχους αλλά και ο χρόνος.

Από την άλλη πλευρά πάντως, πηγές που είναι πιο κοντά στην πλευρά του έτερου μετόχου, εμφανίζονται πιο συγκρατημένες και εκτιμούν ότι πολύ δύσκολα θα δούμε νέο placement να πραγματοποιείται εντός του Ιουνίου. Το πιθανότερο σενάριο, σύμφωνα με τις ίδιες πηγές είναι να υπάρξει ένα χρονικό διάστημα κατά το οποίο θα αποτιμηθεί συνολικά η πορεία της μετοχής μετά το πρώτο placement προτού ληφθούν οι αποφάσεις για την επόμενη κίνηση.

Υπενθυμίζεται ότι αυτή τη στιγμή η τιμή της μετοχής είναι στα 8,38 ευρώ με την κεφαλαιοποίηση να βρίσκεται στα 2,56 δισ. ευρώ, όταν το πρώτο placement στις αρχές Δεκεμβρίου πραγματοποιήθηκε στην τιμή των 7 ευρώ ανά μετοχή. Αυτή η άνοδος στην τιμή και η ενίσχυση της ρευστότητας της μετοχής είναι άλλωστε και μια από τις θετικές επιπτώσεις από το πρώτο placement του Δεκεμβρίου.

Υπενθυμίζεται ότι σήμερα, ο όμιλος Λάτση κατέχει το 40% και το ΤΑΙΠΕΔ το 30% των μετοχών της HELLENiQ ENERGY και κάποιες πληροφορίες που είδαν το φως της δημοσιότητας θέλουν την κάθε πλευρά να προτίθεται να διαθέσει ποσοστό της τάξης του 10%. Αυτό βεβαίως σημαίνει ότι η πλευρά του ΤΑΙΠΕΔ θα πέσει στο 20% ήτοι θα απολέσει το ποσοστό της καταστατικής μειοψηφίας που έχει σήμερα. Πάντως, όπως προαναφέρθηκε, ακόμη δεν έχουν γίνει συζητήσεις μεταξύ των δύο πλευρών των βασικών μετόχων για τον χρόνο αλλά και τις λεπτομέρειες του νέου placement, κάτι που ενδεχομένως να συμβεί και μέσα στον Απρίλιο.

Σε κάθε περίπτωση στόχος του νέου placement θα είναι να ενισχυθεί η ρευστότητα της μετοχής αλλά και να υπάρξει περαιτέρω κινητικότητα και αύξηση της κεφαλαιοποίησης ώστε να αντανακλώνται οι πραγματικές προοπτικές του τίτλου.

Σε ό,τι αφορά το placement που πραγματοποιήθηκε στις 12 Δεκεμβρίου του 2023, υπενθυμίζεται ότι οι δύο μέτοχοι διέθεσαν 33.619.870 κοινές μετοχές της HELLENiQ Energy Holdings S.A., που αντιστοιχούν στο 11% του κοινού μετοχικού κεφαλαίου της HELLENiQ στην τιμή των 7,00 ευρώ ανά μετοχή, μέσω διαδικασίας κατάρτισης επιταχυνόμενου βιβλίου προσφορών, για την οποία δεν απαιτείτο δημοσίευση ενημερωτικού δελτίου.

Το ΤΑΙΠΕΔ διέθεσε 13.128.317 Μετοχές στο πλαίσιο της Συναλλαγής και, μετά την ολοκλήρωση της Συναλλαγής, έχει το 31,2% του μετοχικού κεφαλαίου, ενώ η Paneuropean διέθεσε 20.491.553 μετοχές και, μετά την ολοκλήρωση της Συναλλαγής, κατέχει 40,4% του μετοχικού κεφαλαίου της HELLENiQ.

Το σύνολο των αντληθέντων κεφαλαίων ήταν 235,4 εκατ. ευρώ, ενώ η ζήτηση ξεπέρασε κατά 3 φορές την προσφορά των μετοχών.

Πηγή: capital.gr

Ο πλούσιος κόσμος αντιμετωπίζει εφιαλτικά δημοσιονομικά ελλείμματα

Πριν από μια δεκαετία, τα υπουργεία Οικονομικών κατακλύζονταν από πυρετό λιτότητας. Οι κυβερνήσεις έκαναν ό,τι μπορούσαν για να μειώσουν τα δημοσιονομικά ελλείμματα, ακόμη και με υψηλή ανεργία και αδύναμη οικονομική ανάπτυξη.

Σήμερα τα πράγματα είναι πολύ διαφορετικά. Σε ολόκληρη τη Δύση, οι περισσότερες οικονομίες βρίσκονται σε καλύτερη κατάσταση. Οι άνθρωποι έχουν δουλειές. Η ανάπτυξη των εταιρικών κερδών είναι ισχυρή. Και όμως οι κυβερνήσεις ξοδεύουν πολύ περισσότερα από όσα εισπράττουν.

Προβλήματα και στις ΗΠΑ

Καμία κυβέρνηση δεν είναι πιο άχαρη από αυτή των ΗΠΑ. Φέτος, η μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου προβλέπεται να παρουσιάσει δημοσιονομικό έλλειμμα (όπου οι δαπάνες υπερβαίνουν Τα φορολογικά έσοδα) άνω του 7% του ΑΕΠ – ένα ανήκουστο επίπεδο καθώς δεν βρισκόμαστε σε περίοδο ύφεσης ή πολέμου.

Δεν είναι όμως η μόνη σπάταλη χώρα. Η Εσθονία και η Φινλανδία, δύο συνήθως φειδωλές, σε παροχές, χώρες της Βόρειας Ευρώπης, παρουσιάζουν μεγάλα δημοσιονομικά ελλείμματα. Πέρσι το έλλειμμα της Ιταλίας ήταν τόσο μεγάλο όσο το 2010-11, μετά την παγκόσμια οικονομική κρίση του 2007-09, και στη Γαλλία αυξήθηκε στο 5,5% του ΑΕΠ, πολύ πάνω από τις προβλέψεις. «Καλό σε μια συλλογική κλήση αφύπνισης για να κάνουμε επιλογές σε όλες τις δημόσιες δαπάνες μας», ανακοίνωσε τον περασμένο μήνα ο υπουργός Οικονομικών Μπρούνο Λεμέρ.

Ορισμένες χώρες ήταν πιο επιφυλακτικές. Πέρσι η Κύπρος κατέγραψε πλεόνασμα. Η Ελλάδα και η Πορτογαλία –κοντά στην εξισορρόπηση των προϋπολογισμών τους– ακολουθούν το μοντέλο της δημοσιονομικής ορθότητας, ακόμη και αν εξακολουθούν να έχουν κολοσσιαία χρέη. Ωστόσο, η γενική κατεύθυνση είναι σαφής.

Ο Economist προχώρησε στην ανάλυση δεδομένων από 35 πλούσιες χώρες. Ενώ το 2017-19 η διάμεση χώρα στο δείγμα μας είχε δημοσιονομικό πλεόνασμα, πέρσι είχε δημοσιονομικό έλλειμμα κοντά στο 2,5% του ΑΕΠ (βλ. διάγραμμα 1).

Συνέχεια...

Τα μέτρα για τα «προτογενή» ελλείμματα (εξαιρουμένων των τόκων) και τα «διαρθρωτικά» ελλείμματα (αφαιρούνται από τον οικονομικό κύκλο) έχουν επίσης διευρυνθεί απότομα.

Φόροι και κρατικές δαπάνες

Δύο παράγοντες εξηγούν το πρόβλημα. Το πρώτο αφορά τους φόρους. Σε όλο τον πλούσιο κόσμο, οι εισπράξεις είναι εκπληκτικά αδύναμες. Στην Αμερική, τα έσοδα από φόρους εισοδήματος που αφαιρούνται από τις αμοιβές μειώθηκαν ελαφρά πέρυσι. Εν τω μεταξύ, οι «μη παρακρατούμενοι φόροι εισοδήματος», συμπεριλαμβανομένων των κεφαλαιουχικών κερδών, υποχώρησαν κατά ένα τέταρτο. Η φορολογία των κεφαλαιουχικών κερδών της Βρετανίας είναι 11% κάτω από το πρόσφατο υψηλό της. Και η φορολογική εκτίμηση της Ιαπωνίας για αυτό το οικονομικό έτος, η οποία περιλαμβάνει ορισμένες εισφορές στα κέρδη κεφαλαίου, βρίσκεται οδεύει προς 4% χαμηλότερα από το περσινό.

Οι εφοριακοί υποφέρουν λόγω των ταραχών της αγοράς στα τέλη του 2022 και στις αρχές του 2023. Οι εταιρείες τεχνολογίας, που πληρώνουν μεγάλους μισθούς, αφήνουν το προσωπικό να φύγει, περιορίζοντας τη φορολογία εισοδήματος. Καθώς οι τιμές των μετοχών έπεσαν, έγινε πιο δύσκολο για τα νοικοκυριά και τους επενδυτές να πουλήσουν μετοχές με κέρδος, μειώνοντας τη δεξαμενή κεφαλαιακών κερδών. Πέρυσι λίγοι άνθρωποι κέρδισαν χρήματα από την πώληση ακινήτων καθώς οι τιμές των ακινήτων έπεσαν. Τα ανώτερα στρώματα σε εταιρείες ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων, που συχνά λαμβάνουν εισοδήμα με τη μορφή επενδυτικών αποδόσεων και όχι συμβατικού μισθού, είχαν μια κακή χρονιά.

Ο δεύτερος παράγοντας είναι οι κρατικές δαπάνες. Ακολουθώντας την όποια δημοσιονομική πολιτική της πανδημίας της Covid-19, οι κυβερνήσεις έχουν περιορίσει τη παροχή οικονομικής βοήθειας, αλλά όχι πλήρως. Στην Αυστραλία, οι ηλικιωμένοι σε οικους φροντίδας ενδέχεται να εξακολουθούν να λαμβάνουν οικονομική βοήθεια κατά τη διάρκεια μιας επιδημίας του κορονοϊού.

Τι άλλαξε στα μέσα του 2023

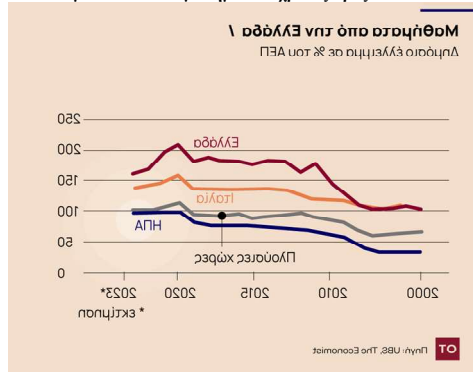
Μόλις στα μέσα του 2023 η Γερμανία διέκοψε εντελώς τα προγράμματα προστασίας της εργασίας που εφαρμόστηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Οι ΗΠΑ εξακολουθούν να πληρώνουν σημαντικές επιστροφές φόρων σε μικρές επιχειρήσεις που κράτησαν τους ανθρώπους σε λειτουργία κατά τη διάρκεια του lockdown. Στην Ιταλία, ένα σχέδιο που επινοήθηκε το 2020, με σκοπό να ενθαρρύνει τους ιδιοκτήτες ακινήτων να πραινίσουν τα σπίτια τους, έχει ξεφύγει από τον έλεγχο, με την κυβέρνηση να έχει εκταμιεύσει μέχρι στιγμής στήριξη ύψους 200 δις. ευρώ (ή 10% του ΑΕΠ). Το όνομα ενός από τα σχήματα, “Superbonus”, θα ήταν διασκεδαστικό αν δεν ήταν τόσο άχρηστο.

Οι πολιτικοί έχουν γίνει επίσης πιο έτοιμοι να παρέμβουν —και να ξοδέψουν χρήματα— για να διορθώσουν τα αντιληπτά λάθη. Μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και την εκτίναξη των τιμών της ενέργειας, οι κυβερνήσεις στην Ευρώπη διέδωσαν περίπου το 4% του ΑΕΠ για να προστατεύσουν τα νοικοκυριά και τις εταιρείες από τις επιπτώσεις. Κάποιες χώρες, όπως η Πολωνία και οι χώρες της Βαλτικής, ξοδεύουν τώρα πολλά για όπλα και στρατό. Ο πρόεδρος Τζο Μπάιντεν θέλει να περικόψει όσο περισσότερα χρέη φοιτητών μπορεί πριν από τις προεδρικές εκλογές στην Αμερική τον Νοέμβριο.

Πόσο καιρό μπορεί να συνεχίσει αυτή η τάση;

Με την πρώτη ματιά, φαίνεται ότι θα μπορούσε να συνεχιστεί για λίγο ακόμα. Οι αγορές έχουν κλονιστεί, γεγονός που θα ενισχύσει τις φορολογικές εισπράξεις. Και η βιωσιμότητα του χρέους μιας κυβέρνησης δεν αλλάζει μόνο με το τι συμβαίνει με το έλλειμμα του προϋπολογισμού. Είναι επίσης προϊόν του συνολικού δημόσιου χρέους, της οικονομικής ανάπτυξης, του πληθωρισμού και των επιτοκίων. Από το τέλος της πανδημίας, ο πληθωρισμός ήταν υψηλός και η ανάπτυξη σταθερή. Αν και τα ποσοστά έχουν αυξηθεί, παραμένουν αρκετά χαμηλά σε σχέση με τα ιστορικά πρότυπα.

Αυτές οι συνθήκες φέρνουν τους πολιτικούς σε δημοσιονομική δυσκολία (βλ. διάγραμμα 2). Υπολογίζουμε ότι το 2022-23 η μέση πλούσια χώρα μπόρεσε να παρουσιάσει πρωτογενές έλλειμμα περίπου 2% του ΑΕΠ και παρόλα αυτά να μειώσει τον λόγο δημόσιου χρέους προς ΑΕΠ.

Η ονομαστική αξία του χρέους θα είχε αυξηθεί, αλλά, βοηθούμενο από τον πληθωρισμό, το μέγεθος της οικονομίας θα είχε αυξηθεί ακόμη περισσότερο. Μερικές χώρες αντιμετώπισαν ένα ακόμη πιο ευνοϊκό περιβάλλον. Ο δείκτης χρέους της Ιταλίας έχει μειωθεί κατά περίπου δέκα ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ από το ανώτατο όριο του 2021, παρά τη χαλαρή δημοσιονομική πολιτική της. Η αναλογία της Γαλλίας έχει επίσης μειωθεί. Η Ελλάδα —συνδυάζοντας ευνοϊκές οικονομικές συνθήκες με αυστηρή δημοσιονομική πολιτική— έχει δει τον λόγο χρέους της προς το ΑΕΠ να μειώνεται κατά 50 ποσοστιαίες μονάδες.

Η αμερικανική εξαίρεση

Τώρα όμως αυτό αλλάζει. Τα επιτόκια που αντιμετωπίζουν οι κυβερνήσεις δεν πέφτουν ακόμη, παρόλο που η οικονομική ανάπτυξη και ο πληθωρισμός μειώνονται. Αυτό ήδη κάνει τη δημοσιονομική αριθμητική πιο αποθαρρυντική. Για παράδειγμα, η πρωταρχική θέση της ιταλικής κυβέρνησης που συνάδει με έναν σταθερό λόγο χρέους μειώθηκε από έλλειμμα 1% του ΑΕΠ πέρυσι σε πλεόνασμα 2% σε αυτό, σύμφωνα με τους υπολογισμούς μας. Οι ΗΠΑ βρίσκονται σε παρόμοια θέση. Παρατέρω πτώση του πληθωρισμού, επιβράδυνση της ανάπτυξης ή υψηλότερα επιτόκια θα καθιστούσαν ακόμα πιο δύσκολο για τις κυβερνήσεις να σταθεροποιήσουν το χρέος τους.

Δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι οι συζητήσεις για δημοσιονομική εξυγίανση έγιναν πρόσφατα πιο έντονες. Η ιταλική κυβέρνηση πιστεύει ότι σύντομα θα αποδοκιμαστεί από την ΕΕ για τη στάση της. Στη Βρετανία το αντιπολιτευόμενο Εργατικό Κόμμα, το οποίο ελπίζει να πάρει την εξουσία σύντομα, υπόσχεται δημοσιονομική ορθότητα. Η γαλλική κυβέρνηση κάνει λόγο για περικοπές στις δαπάνες για την υγεία και τα επιδόματα ανεργίας. Στις ΗΠΑ, την κορυφαία οικονομία του κόσμου, η συζήτηση δεν έχει ακόμα γυρίσει σελίδα. Πριν από τις εκλογές, ο Ντόναλντ Τραμπ και ο Τζο Μπάιντεν υπόσχονται φορολογικές περικοπές για εκατομμύρια ψηφοφόρους. Αλλά η δημοσιονομική λογική είναι αμείλικτη. Είτε τους αρέσει είτε όχι, η εποχή των ελεύθερων δαπανών πολιτικών θα πρέπει να φτάσει στο τέλος της.

Πηγή: Οικονομικός Ταχυδρόμος